

17.03.2017

Kaupunginjohtaja

38 §**SM, Lausuntopyyntö: Ehdotus viranomaisten yhteistyön järjestämiseksi taistelualueelta palaavien kanssa toimimiseksi**

HEL 2017-002319 T 03 00 00

Päätös

Kaupunginjohtaja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Raportti on varsin kattava ja siinä on pyritty huomioimaan asian monialaisuus sekä toimintaan liittyviä ongelmakohtia. Raportissa todetaan, että taistelualueelta Suomeen palanneita on koko maassa arvioitu olevan tällä hetkellä noin 20. Kaupungin näkökulmasta arvioidaan erityistoimenpiteiden tarkoituksenmukaisuus suhteessa peruspalveluihin.

Yhdymme raportissa esitettyyn näkemykseen siitä, että integrointia tukevalla toiminnalla vähennetään väkivaltaa ja väkivallan riskiä enemmän kuin pelkästään oikeusjärjestelmän turvin. Raportissa tuodaan varsin voimakkaasti esille taistelualueelta palaavat ihmiset erityisryhmänä, jotka saattavat olla heille itselleen tai muille riski, heidän kokemansa tai näkemänsä väkivallan vuoksi. Väkivallan vaikutuksia erityisesti lapsiin, joita on viety tai ovat syntyneet alueella korostetaan raportissa myös.

Raportissa kuvatut väkivallasta ja/tai sodasta johtuvat seuraukset ja traumat ovat äärimmäisen vakava asia. Sodan traumat koskettavat paljon laajempaa joukkoa, kuin ainoastaan Suomesta taistelualueelle matkustaneita ja sieltä palanneita. Raportissa kuvatut väkivallasta ja traumasta johtuvat oireet koskettavat myös laajaa turvanpaikanhakijajoukkoa ja heidän perheitään. Heidät voidaan kaikki katsoa tavalla tai toisella taistelualueilta tulleina. Näin ollen, kaupunki ei näe tarkoituksenmukaisena nostaa pientä ryhmää esiin. Raportissa kuvatun kohderyhmän kanssa toimitaan peruspalveluiden puitteissa siten, kun toimimme myös muiden sodasta ja/tai väkivallasta traumatisoituneiden aikuisten ja lasten kanssa. Kaupunki huolehtii siitä, että he saavat tarvitsemansa avun peruspalveluiden piirissä. Riittävien ja oikeiden mielenterveyspalveluiden tarjoamisen haasteet on Helsingissä tunnistettu ja palvelunohjausta kehitetään. Lastensuojelussa kehitetään sosiaalityöntekijöiden valmiuksia työskennellä esim. sodassa traumatisoituneiden lasten kanssa. Tästä hyötyvät myös raportissa kuvattu kohderyhmä.

Kaupunki pyrkii huolehtimaan peruspalveluidensa puitteissa ihmisten hyvinvoinnin edistämisestä. Kaupunki ei näe asiaan liittyen tarkoituksenmukaisena kytkeä mukaan laajamittaisesti toimijoita, eikä antaa erillisiä toimintaohjeita. Kunnilta ei voi edellyttää, että esim. kouluissa tai

17.03.2017

Kaupunginjohtaja

lastensuojelussa pyrittäisiin erityisesti tunnistamaan tätä kohderyhmää. Mikäli koulussa nousee huolta esimerkiksi käytöksen perusteella, opettajat osaavat ohjata oppilaita koulun toimintaohjeiden mukaisesti eteenpäin, oli huolen syy mikä tahansa. Raportissa todetaan myös, että asiaan liittyy paljon virheellisiä ennakkokäsityksiä. Lasten ja nuorten yhdenvertaisen kohtelun vuoksi, ei ole perusteltua nostaa heitä leimallisesti esille esim. opettajien keskuudessa, vaan suoda heille koulunkäyntirauha.

Helsingin kaupunki näkee tarkoituksenmukaisena, että tieto mahdollisista Helsinkiin palaavista henkilöistä pidetään rajatun joukon tiedossa, joilla on keskitettyä tietoa ja osaamista asiaan liittyen. Hyvänä käytäntönä kaupunki pitää Ankkuri-toiminnan keskeistä asemaa, kuten raportissa myös esitetään. Raportissa todetaan, että ihmiset ovat matkustaneet monesta eri syystä ja haasteena on tunnistaa niitä, jotka ovat mahdollisesti edelleen ideologisesti tai tunnetasolla sitoutuneita esim. terroristijärjestön toimintaan ja/tai ovat mahdollisesti saaneet aseellisen koulutuksen. Näiden yksittäisten ihmisten tunnistaminen kuuluu selvästi turvallisuusviranomaisten tehtäviin ja vastuu tiedon välittämisestä on heidän ja poliisin välinen asia. Kun poliisiviranomainen saa tiedon, on se heidän vastuullaan arvioida palvelunohjauksen tarve ja tässä Ankkuri-toiminnalla on tärkeä konsultoiva rooli.

Helsingin kaupunki yhtyy raportissa esitettyyn näkemykseen siitä, että perusasiat kuten asunnon ja toimeentulon järjestäminen ovat edellytyksille, että palaajien yhteiskuntaan integroituminen onnistuu. Tällä voi olla ratkaiseva merkitys sille, onnistuuko ihminen irtaantumaa väkivaltaisesta tai väkivaltaa suosivista verkostoista. Edellä kuvatut ongelmat tulisikin ratkaista laajempaa asiakaskuntaa hyödyntävästi eikä nostaa ainoastaan taistelualueelta palaavia esille erityisryhmänä. Useamman moniongelmaisen asiakaskunnan palvelutarpeiden tunnistaminen ja palvelunohjauksen parantaminen palvelee myös samalla raportin kohderyhmää.

Helsingissä on toiminut väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyn paikallisverkosto vuodesta 2013. Verkosto on vastikään laajentanut toimintansa kattamaan myös muita ilmiöitä, kuin ainoastaan väkivaltaista ekstremismia sen marginaalisen esiintyvyyden vuoksi. Voimme uudella toimenkuvalla paremmin hyödyntää verkostossa mukana olevien ammattilaisten osaamista myös muiden kaupunki- ja yhteiskunnallista turvallisuutta vaarantavien ilmiöiden ennaltaehkäisemiseksi. Verkostoa johtaa poliisi. Mikäli tähän raporttiin liittyvän kohderyhmän palveluiden saatavuudessa ilmenee ongelmia, asiaa voidaan käsitellä paikallisverkoston sisällä. Raportissa mainitaan yhtenä edistettävänä toimenpiteenä pääkaupunkiseudun yhteistyötä väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyssä. Tätä on Helsingin kaupunginjohtajan sekä Helsingin po-

17.03.2017

Kaupunginjohtaja

liisikomentajan aloitteesta jo tehty. Pääkaupunkiseudun yhteistyöverkoston tapaamisissa on myös käsitelty palaajiin liittyvää asiaa.

Yhteenvetona Helsingin kaupunki toteaa, että vastuu taistelualueelta palaavien mahdollisten turvallisuusriskien- ja uhkien vähentämisessä on turvallisuusviranomaisilla. Kaupunki pyrkii huolehtimaan peruspalveluidensa puitteissa ihmisten hyvinvoinnin edistämisestä. Järjestöjen roolia arvioitaessa on todettava, että järjestöillä voi olla tärkeä peruspalveluita täydentävä rooli, mutta vastuu on pidettävä viranomaisilla. Järjestöjen tarjoamien palveluiden hyödyntäminen on siten aina arvioitava tapauskohtaisesti.

Yleisenä huomiona toteamme, että raportissa nostetaan esille runsaasti sosiaali- ja terveystalouteen liittyviä näkökulmia ja ehdotuksia toimialaan liittyvistä toimenpiteistä sekä vastuista. Tämän vuoksi olisi ollut tarkoituksenmukaista, että raporttia valmistelleessa työryhmässä olisi ollut myös sosiaali- ja terveysministeriön edustaja.

Päätöksen perustelut

Sisäministeriö pyysi 24.2.2017 kirjeellään Helsingin kaupunkia antamaan lausuntonsa ehdotuksesta viranomaisten yhteistyön järjestämiseksi toiminnassa taistelualueilta palaajien kanssa. Lausunnon valmistelussa on kuultu sosiaali- ja terveystalouden sekä opetusviraston edustajia.

Lisätiedot

Kristina Westerholm, asiantuntija, puhelin: 310 25143
kristina.westerholm(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Sisäministeriö, lausuntopyyntö 24.2.2017
- 2 SM, raporttiluonnos SMDno-2016-1282

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Sisäministeriö